

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 208/2026-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátska kancelária CIMRÁK s.r.o., Štefánikova 7, Nitra, proti uzneseniam Okresného súdu Trenčín sp. zn. PB-14Cb/4/2010 z 26. augusta 2025 a 5. decembra 2025 a postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. februára 2026 v znení jej doplnenia z 26. februára 2026 sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutými uzneseniami okresného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutých uznesení, ako aj priznanie náhrady trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola sporovou stranou v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. PB-14Cb/4/2010 v procesnom postavení žalobkyne, ktorá sa proti mestu Púchov (žalovaný) domáhala zaplatenia peňažných nárokov.
3. Rozsudkom sp. zn. 42Cob/36/2024 z 25. marca 2025 v časti výroku o nároku na náhradu trov konania Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodol tak, že žalovanému priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 70,16 % a nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 59,78 %.

4. Napadnutým uznesením okresného súdu z 26. augusta 2025 vydaným vyšším súdnym úradníkom bola sťažovateľke uložená povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania 43 693,56 eur. Na základe sťažnosti bolo napadnutým uznesením okresného súdu z 5. decembra 2025 zmenené napadnuté uznesenie okresného súdu z 26. augusta 2025 tak, že sťažovateľke bola uložená povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania 36 712,48 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v prvom rade namieta, že žalovaným je subjekt verejného práva, ktorý disponuje vlastným aparátom odborne spôsobilých a kvalifikovaných zamestnancov v priamej pôsobnosti Mestského úradu Púchov, preto nie je vhodné a ani účelné, aby sa nechal v súdnom konaní zastupovať externou advokátskou kanceláriou.

6. V súvislosti s priznaním náhrady trov konania sťažovateľka poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/03 z 9. septembra 2004, podľa ktorého by štátne orgány nemali využívať právnu pomoc súkromnej sféry, pri ktorej by náhradu trov konania musel platiť v prípade neúspechu druhý účastník konania.

7. V napadnutom uznesení okresného súdu z 26. augusta 2025 sa poukazuje na novší nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 264/2016 zo 17. augusta 2016, no sťažovateľka namieta jeho relevantnosť vzhľadom na odlišný skutkový a právny základ. V označenej veci išlo o spor medzi súkromnými obchodnými spoločnosťami, pričom vo veci sťažovateľky ide o spor medzi súkromnou obchodnou spoločnosťou a subjektom verejného práva (mesto), ktorý nemá postavenie obchodnej spoločnosti.

8. Prítomnosť orgánu verejnej moci je determinantom, pre ktorý je nevyhnutné vo veci sťažovateľky aplikovať závery rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 78/03, podľa ktorého orgánu verejnej moci nepatrí náhrada trov právneho zastúpenia, keďže disponuje vlastným právnym aparátom, ktorý je platený z verejných zdrojov. Nejaví sa ako spravodlivé, aby sťažovateľ prispieval prostredníctvom daní a odvodov na mzdy právneho aparátu žalovaného, ktorý ich prácu v predmetom súdnom spore z vlastnej vôle a bez akéhokoľvek relevantného odôvodnenia nevyužije, a zároveň platil aj trovy ním zvoleného právneho zástupcu zo súkromnej sféry.

9. Sťažovateľka sa domnieva, že aj napriek existencii meritórneho rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý rozhodol o nároku na náhradu trov konania proti sťažovateľke, by mala byť suma trov právneho zastúpenia 0 eur, keďže trovy právneho zastúpenia žalovaného neboli vynaložené dôvodne a účelne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti napadnutých uznesení okresného súdu vydaných vo veci určenia sumy náhrady trov konania z dôvodu odklonu od záverov rozhodnutia ústavného súdu (II. ÚS 78/03).

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením okresného súdu z 26. augusta 2025 a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu:

11. Poukazujúc na princíp subsidiarity, ktorým sa riadi uplatnenie právomoci ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 115/07), ústavný súd konštatuje, že na preskúmanie napadnutého rozhodnutia okresného súdu vydaného vyšším súdnym úradníkom 26. augusta 2025 bol v konaní o sťažnosti podľa Civilného sporového poriadku príslušný okresný súd (sudca), a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v relevantnej časti odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením okresného súdu z 5. decembra 2025 a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu:

12. Aj keď z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (I. ÚS 198/07, II. ÚS 272/08), v rámci tohto rozhodovania ide v zásade vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť (IV. ÚS 248/08, III. ÚS 48/2013, II. ÚS 364/2014).

13. Trovy konania plnia dve významné funkcie, a to preventívnu a sankčnú. Prístup k súdnemu konaniu bez nutnosti akýchkoľvek výdajov so sebou nesie riziko jeho zneužívania (zbytočné či svojvoľné súdenie). Proti takým prístupom by mala právna úprava trov konania pôsobiť preventívne; účastník konania, ktorý svojím konaním zapríčinil, že druhá strana musí brániť svoje práva v súdnom konaní, zásadne poniesie sankciu v podobe povinnosti nahradiť trovy konania, ktoré jej takto vznikli pri procesnej obrane. Tieto pravidlá sa vzťahujú aj na civilné sporové konania, ktorých stranou je štát, ktorý môže tiež dosiahnuť náhradu trov svojho zastúpenia od neúspešnej strany (m. m. IV. ÚS 284/2023). Štát by nemal byť považovaný, že má neobmedzené množstvo zdrojov, a tak ako súkromnoprávne subjekty by mal požívať ochranu pred neodôvodnenými spormi (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Klauz proti Chorvátsku z 18. 7. 2013, č. 28963/10, bod 85).

14. Ústavný súd v súvislosti s vlastnou rozhodovacou činnosťou vo veci sp. zn. II. ÚS 78/03 (na ktorú poukazuje sťažovateľka) akcentuje predovšetkým skutočnosť, že predmetom jeho posúdenia bolo nepriznanie nároku na náhradu trov konania Ministerstvu financií Slovenskej republiky z dôvodu, že disponuje zamestnancami s právnickým vzdelaním, a preto nebol dôvod na využívanie služieb komerčného právnik. Ústavný súd tu dospel k záveru, že v konkrétnych okolnostiach veci išlo o uplatnenie zákonom daného priestoru na uváženie účelnosti vynaložených trov (II. ÚS 78/03).

15. V napadnutom uznesení sa okresný súd nestotožnil s názorom sťažovateľky, ktorého obsahom bol odkaz na už citované rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/03 s požiadavkou jeho

uplatnenia v jej veci, a to zdôraznením skutočnosti, že v poukazovanej veci išlo o ústredný orgán štátnej správy, ktorý nemožno z hľadiska počtu zamestnancov s právnickým vzdelaním porovnať s výkonným orgánom miestnej samosprávy (mesto Púchov), ako to je vo veci sťažovateľky. Akcentoval v tomto smere aj špecifickosť hlavného predmetu konania, ktorý si vyžadoval osobitné znalosti obchodného práva a práva o verejnom obstarávaní, ktoré možno očakávať skôr od advokátov ako právnych referentov menšieho mesta.

16. Citované časti odôvodnenia okresného súdu naznačujú podstatné okolnosti, ktoré nedovoľujú stotožňovať vec sťažovateľky s tou, ktorá bola prejednávaná pod sp. zn. II. ÚS 78/03, a to odlišnosť subjektov verejnej správy – ústredný orgán štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou a výkonný orgán samosprávy menšieho mesta, ako aj špecifickosť merita veci zameraná na obchodné právo a právo verejného obstarávania, čo sú nepochybne oblasti práva, s ktorými sa právní referenti pracujúci pre mesto v bežnej právnej praxi nestretávajú.

17. Ústavný súd zo svojej pozície súdneho orgánu ochrany ústavnosti už pritom skôr zdôraznil, že nepovažuje za vhodné hodnotiť dôvodnosť a nevyhnutnosť potreby štátneho orgánu konajúceho v mene štátu nechať sa v súdnom spore zastúpiť advokátom, a nie vlastným zamestnancom s právnym vzdelaním. Do takéhoto rozhodnutia vstupuje viacero okolností vyplývajúcich z faktických organizačných a ekonomických pomerov toho-ktorého štátneho orgánu. O týchto pomeroch majú (resp. za bežných podmienok by mali mať) najlepšiu vedomosť osoby konajúce v ich mene, ktoré v konečnom dôsledku nesú manažérsku, resp. inú právnu zodpovednosť za rozhodnutia. Ak štát vystupuje ako „každý“, teda v súkromnoprávných vzťahoch, patrí mu právo na právnu pomoc zaručené v čl. 47 ods. 2 ústavy. Súčasťou základného práva na právnu pomoc je aj právo na úhradu účelne vynaložených trov konania. Nie je vopred vylúčené, že v takýchto prípadoch zverenie zastupovania advokátovi môže byť v konečnom dôsledku hospodárnejšie a starostlivejšie voči štátu, keďže advokát je na rozdiel od „právneho odboru“ schopný poskytovať právne služby so širšie koncipovanou zodpovednosťou za spôsobenú škodu (m. m. IV. ÚS 284/2023, I. ÚS 509/2025).

18. Vo veci sp. zn. I. ÚS 168/2016 sa ústavný súd dokonca vyjadril, že nezdieľa kategorický nesúhlas sťažovateľa so samotnou možnosťou štátu zastúpiť sa advokátom s následnou možnosťou priznania náhrady trov konania takto vzniknutých.

19. Ústavný súd dôvodil nesúhlas s nemožnosťou štátu zastúpiť sa advokátom účelom pravidla „platí ten, kto prehrá“, ktorým je zabrániť neodôvodneným súdnym sporom a neprímerane vysokým trovám konania tým, že sa potenciálni žalobcovia odrádzajú od podávania nepodložených žalôb alebo od predkladania prehnaných nárokov bez toho, aby znášali následky. Európsky súd pre ľudské práva už judikoval, že odrádzaním od nepodložených súdnych sporov a nadmerných trov konania tieto pravidlá vo všeobecnosti sledujú legitímny cieľ zabezpečiť riadny výkon spravodlivosti a chrániť práva iných. Tento názor nemení ani skutočnosť, že tieto pravidlá sa vzťahujú aj na občianskoprávne konania (civilné spory, pozn.), v ktorých je štát účastníkom ako každý iný subjekt súkromného práva, a tým mu dávajú právo vymáhať od neúspešnej strany náklady na jeho zastúpenie. Štát by sa nemal považovať za subjekt s neobmedzenými zdrojmi a mal by, rovnako ako súkromné strany, požívať ochranu pred nepodloženými súdnymi spormi (porov. napr. rozsudok Klauz proti Chorvátsku z 18. 7. 2013, č. 28963/10, body 84, 85).

20. Už citované závery platia o to viac v prípade, ak zastúpeným nie je štátny orgán, ktorý už sám osebe môže disponovať erudovanejším právnym personálnym substrátom, ale výkonný orgán samosprávy, ktorý sa z charakteru svojej hlavnej činnosti bude *a priori* zameriavať na oblasť správneho práva, nie oblasť civilného či obchodného práva. Okolnosti uvádzané okresným súdom v napadnutom uznesení preto majú svoj racionálny základ a zodpovedajú aj judikatúre ústavného súdu prihliadajúcej v tomto smere na viacero okolností determinovaných faktickými organizačnými a ekonomickými pomermi daného subjektu (bod 17 tohto uznesenia).

21. Na podklade dosiaľ uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie okresného súdu nenesie znaky extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov alebo ústavného súdu a argumentácia okresného súdu o neaplikovaní rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 78/03 je akceptovateľná. Z ústavnoprávneho hľadiska nie je v tomto prípade dôvod na prehodnocovanie záverov všeobecného súdu. Okresný súd na námietku sťažovateľky o odklone od citovaného rozhodnutia ústavného súdu reagoval ústavne súladným spôsobom nespôsobilým zasiahnuť do práv sporovej strany na súdnu ochranu či na spravodlivé súdne konanie.

22. Medzi napadnutým uznesením a obsahom označených práv neexistuje príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd z tohto dôvodu relevantnú časť ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú

23. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, bolo bez významu zaoberať sa ďalšími v nej obsiahnutými návrhmi, ktoré sú viazané na vyslovenie porušenia práva, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu